

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ “ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА”

Розкриті питання значення інформаційної логістики у світовому господарстві. Досліджено еволюцію і визначено базові підходи до формування і розвитку концепції інформаційної логістики. Виокремлено загальні риси поняття інформаційної логістики. Наголошено, що більшість підприємств України перебуває у фазі фрагментарної інформаційної логістики і обґрунтовано необхідність активного впровадження сучасного інформаційно-логістичного інструментарію в практику господарювання сучасних підприємств.

Ключові слова: логістика, інформація, інформаційні потоки.

K. V. SAMOYLENKO

Kherson National Technical University

EVOLUTION OF THE CONCEPT “INFORMATION LOGISTICS”

Abstract – In this article we can read about the meaning of informational logistic in the world market. One can see the investigation and the evolution of basic approach to the formation and development such idea as information logistic. It is selected characteristics as the principle features of information logistic. It is stressed that the majority of all Ukrainian enterprises are found in the phase of fragmented information logistic. Some people think that it's very important to utilize modern information-logistical system in management process of every enterprise.

Key words: are: logistics, information, informational flows.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток сучасного світового господарства виявив тенденцію до якісних інноваційних змін, які зумовлені стрімким проникненням інформації в усі сфери життєдіяльності. На сучасному етапі суспільство стає інформаційним через створення систем глобальних комунікацій, які забезпечують фахівцям та менеджерам вільний доступ до масивів інформації за допомогою персональних комп'ютерів та Інтернет-мережі, мобільного зв'язку, кабельного та супутникового телебачення. Своєчасність і повнота отримання інформації значним чином впливає на успішну діяльність суб'єктів господарювання в динамічному ринковому середовищі.

Досягнення цілей логістики вимагає постійного спостереження та впливу на логістичні процеси і управління в цьому аспекті спрямовано на координацію діяльності всіх підрозділів підприємства. Інструментом подібного об'єднання слугує інформаційне забезпечення. Інформація є найважливішою при виконанні усіх логістичних операцій і супроводжує матеріальний потік на всіх етапах його просування. Тому інформаційна логістика, що організовує і насичує потік даних є тією суттєвою для підприємства ланкою, що пов'язує постачання, виробництво і збут. Завданням інформаційної логістики є забезпечення високого ступеня наповнення інформаційної системи управління, а також надання кожному рівню менеджменту логістичної системи релевантної інформації належної якості і в необхідні терміни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи інформаційної логістики започатковано в роботах: Р.Н. Баллоу, Д. Еріксона, М. Крістофера, Дж. Купера, С. Моллера, М. Портера, Н. Хатчинсона, Р.Д. Шапіро, Р.Дж. Шрьодера, Дж. Юхансона, Б.А. Анікіна, Н.В. Афанасьєвої, М.П. Гордона, М.С. Залманової, В.А. Литвиненко, О.А. Новікова, Б.К. Плоткіна, А.Н. Роднікова, А.І. Семененко, В.І. Сергєєва, А.А. Сміхова. В Україні проблеми становлення інформаційної логістики досліджувалися: І.О. Бланком, А.В. Войчаком, О. Глогусь, А.Г. Кальченко, С.В. Крикавським, А.А. Кириченко, А.А. Мазаракі, Н.М. Ушаковою, Ф.І. Хмілем та ін. Але, незважаючи на безсумнівну цінність та значимість проведених наукових досліджень, однасторонність у визначенні сутності та принципів інформаційної логістики відсутня.

Формулювання цілі статті. Гострота окреслених питань визначає підвищену зацікавленість авторитетних вчених до змістовного наповнення поняття “інформаційна логістика”, тому в межах цієї статті сфокусуємо увагу на дослідженні еволюції цього поняття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційна логістика пов'язана з наданням інформації та спрямована на оптимізацію її адресного постачання відповідно до вимог таким чином, щоб це була незмінна, своєчасна і фактично необхідна інформація, де і коли це необхідно. Ця інформація повинна бути перетворена у відповідності з потребами отримувачів, залежно від середовища передачі даних і переваг користувачів.

В економічній літературі можна виділити два основних підходи до визначення сутності інформаційної логістики, що дає змогу дослідити зміну концепцій цього нового науково-практичного напрямку еволюційно.

В контексті першого наукового підходу інформаційну логістику розглядають як управління і контроль процесів обробки інформації оптимально за часом (час потоку і пропускної спроможності), зберіганням, розповсюдженням та поданням таким чином, щоб надавало можливість сприяти досягненню результатів підприємства узгоджено з бюджетом витрат (на придбання, створення, пошук, обслуговування). В контексті другого наукового підходу інформаційну логістику розглядають як концепцію використання інформаційних технологій для оптимізації логістики.

На підставі таблиці 1 можна зробити висновки, що перша група авторів трактує поняття інформаційної логістики як – напрям господарської діяльності, який полягає в управлінні інформаційними потоками в сфері суспільного виробництва.

Еволюція поняття “Інформаційна логістика”

Автор, джерело	Трактування
1997	
Логістика [6]	Це потоки інформації, що являються єднальними нитками, які пов'язують всі елементи логістичної системи (постачання, виробництво, збут)
2006	
Крикавський Є. В. [4]	У вузькому розумінні охоплює сферу управління логістичною інформацією
Богач А. Г. [1]	Інформаційна логістика, побудована на принципах аналітичних технологій, є основною складовою загального поняття логістики як концепції управління, підприємством, в основу якої закладені принципи, що ґрунтуються на проектуванні, формуванні і оптимізації інформації для досягнення мети підприємства
Учебное пособие для подготовки к итоговому междисциплинарному экзамену профессиональной подготовки менеджера [8]	Організовує потік даних, що супроводжує матеріальний потік, займається створенням та управлінням інформаційними системами, які технічно і програмно забезпечують передачу і обробку логістичної інформації
2007	
Храпська Я. С. [9]	Інформаційна логістика в державному управлінні – являє собою наукову та практичну діяльність по організації й управлінню інформаційними потоками при організації взаємодії гілок влади в процесі законотворення з метою мінімізації сукупних витрат часу на проходження інформації від законодавчої гілки влади до виконавчої та навпаки, а також підвищення якості обробки інформації при максимально можливому корисному ефекті функціонування системи державної влади
Нагіна Е. К. [7]	Це новий науковий напрям, основною функцією якої є організація і супровід логістичних інформаційних систем, призначених для зберігання, обробки, оптимізації і видачі інформаційних ресурсів логістики, перетворених в інформаційний продукт, із застосуванням раціональних методів управління, в інтересах забезпечення конкурентних переваг інтегрованих ланцюгів поставок на ринку в довгостроковій перспективі
Власенко Л. О. [5]	Розділ логістики, який займається управлінням інформаційним забезпеченням виробничо-господарських процесів підприємства, які базуються на основних принципах логістики
2008	
Коваленко О. О. [3]	Напрямок логістики, що вивчає інформаційні потоки, управління ними й можливості їхньої оптимізації
Ільєва К. В. [2]	Інформаційна логістика організовує потік даних, який супроводжує матеріальний потік (об'єкт логістичних операцій, який перебуває у постійному русі та є сукупністю різновидів сировини, готової продукції та товарних одиниць) та є суттєвою ланкою для підприємства, що пов'язує постачання, виробництво та збут [2]
2012	
http://ru.wikipedia.org/	Це сукупність дій по ефективному розподілу інформаційних потоків між цифровими і традиційними носіями
http://www.logistike.com/informacionnaya-logistika/	Це частина логістики, яка є сполучною ланкою між постачанням, виробництвом та збутом підприємства і займається організацією потоку даних, який супроводжує матеріальний потік в процесі його переміщення
http://www.dist-cons.ru/modules/logistic/section9.html	Вона є невід'ємною частиною всієї логістичної системи забезпечує функціональну область логістичного менеджменту. Основна мета забезпечення логістичних систем інформацією в потрібні терміни, в потрібному обсязі і в потрібному місці
2013	
http://www.best-logistic.ru/informationnaya-logistika.htm	Це комплексне забезпечення інформацією організації в цілому, виходячи з принципів побудови логістичної системи

Анікіна Б.А. визначає інформаційну логістику як сукупність потоків інформації, що пов'язують основні елементи логістичної системи: постачання, виробництво, збут, але недостатньо приділяє увагу розгляду логістики у контексті оптимізації інформації для досягнення мети підприємством. Коваленко О.О. та Ланкіна В.Е. трактують інформаційну логістику, як напрямок логістики, що вивчає інформаційні потоки та

забезпечує передачу і обробку логістичної інформації [2, 8]. Храпська Я.С. приділяє увагу розгляду інформаційної логістики через призму державного управління та визначає її як діяльність по організації й управлінню інформаційними потоками при організації взаємодії гілок влади [9].

Друга група авторів розглядає інформаційну логістику як міждисциплінарний науковий напрям, безпосередньо пов'язаний з пошуком нових можливостей підвищення ефективності інформаційних потоків [4].

Нагіна Е.К. наголошує, що основною функцією інформаційної логістики є організація і супровід логістичних інформаційних систем [7], а Л.О. Власенко, що інформаційна логістика є розділом логістики, який займається управлінням інформаційним забезпеченням виробничо-господарських процесів підприємства [5].

Зарубіжні автори частіше трактують інформаційну логістику як частину комплексної логістики бізнесу, що включає в себе логістику товарів, послуг і персоналу, а також фінансову логістику. А також доводять, що концепція інформаційної логістики фокусується на функції контролю, координації та інтеграції інформаційних потоків у внутрішньому і зовнішньому середовищах підприємства.

Висновки. Аналіз визначень інформаційної логістики дає змогу окреслити такі загальні риси поняття інформаційної логістики: потоки інформації, що пов'язують всі елементи логістичної системи; наукова та практична діяльність по організації й управлінню інформаційними потоками; новий науковий напрям, основною функцією якої є організація і супровід логістичних інформаційних систем; розділ логістики, який займається управлінням інформаційного забезпечення виробничо-господарських процесів підприємства; сукупність дій щодо ефективного розподілу інформаційних потоків.

В епоху інноваційних інформаційних технологій підприємства прагнуть реалізувати всі потенційні вигоди від ефективного застосування засобів інформаційної логістики. Водночас більшість підприємств України все ще перебуває у фазі фрагментарної інформаційної логістики, тому першочерговою стратегічною задачею для них стане активне впровадження сучасного інформаційно-логістичного інструментарію в практику господарювання.

Література

1. Богач А. Г. Розвиток інформаційних систем промислових підприємств на принципах аналітико-логістичної інформації / А. Г. Богач, В. Г. Мельник // *Наук. записки : зб. наук. праць*. Вип. 15. – Т. : Економічна думка, 2006. – С. 233–235.
2. Ільєва К. В. Основні функціональні складові логістики [Електронний ресурс] / К. В. Ільєва, Н. А. Кострицька
3. Коваленко О. О. Проблеми використання інформаційних логістичних систем на українських підприємствах / О. О. Коваленко, Т. О. Марценюк, І. О. Яворська // *Економічний простір*. – 2008. – № 19.
4. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії : підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Л. : НУ “Львівська політехніка”, “Інтелект-Захід”, 2006. – 456 с.
5. Власенко Л. О. Логістика : конспект лекцій з дисципліни “Логістика” / Л. О. Власенко. – К. : НУХТ, 2007. – 63 с.
6. Логістика : навч. посібник / за ред. Б. А. Анікіна. – М. : ИНФРА-М, 1997.
7. Нагіна Е. К. Информационная логистика. Теория и практика : учеб.-метод. пособ. для вузов. – Воронеж : Воронеж. гос. университет, 2007. – 87 с.
8. Учебное пособие для подготовки к итоговому междисциплинарному экзамену профессиональной подготовки менеджера / под общ. ред. В. Е. Ланкина. – Таганрог : ТРТУ, 2006.
9. Храпська Я. С. Державні механізми забезпечення взаємодії гілок влади на засадах інформаційної логістики : автореф. дис... канд. наук з держ. управління / Я. С. Храпська ; Донец. держ. ун-т управління. – Донецьк, 2007. – 20 с.
10. <http://www.logistike.com/informacionnaya-logistika/>
11. <http://www.dist-cons.ru/modules/logistic/section9.html>
12. <http://www.best-logistic.ru/informationnaya-logistika.htm>

References

1. Bogach A. H. Rozvytok informatsiynykh system promyslovykh pidpryyemstv na pryntsypakh analityko-logistychnoyi informatsiyi / A. H. Bogach, V. H. Mel'nyk // *Naukovi zapysky. Zbirnyk naukovykh prats'*. Vyp. 15. – Ternopil' : Ekonomichna dumka, 2006. – S. 233–235.
2. Il'yeva K. V. Osnovni funktsional'ni skladovi logistyky [Elektronnyy resurs] / K. V. Il'yeva, N. A. Kost-ryts'ka
3. Kovalenko O. O. Problemy vykorystannya informatsiynykh logistychnykh system na ukrayins'kykh pidpryyemstvakh / O. O. Kovalenko, T. O. Martsenyuk, I. O. Yavors'ka // *Ekonomichnyy prostir*. – 2008. – № 19.
4. Krykav's'kyu Ye. V. Logistyka. Osnovy teoriyi : pidruchnyk. – 2-e vyd., dop. i pererob. – L. : Natsional'nyy universytet “L'viv's'ka politekhnikha”, “Intelekt-Zakhid”, 2006. – 456 s.
5. Vlasenko L. O. Logistyka: Konspekt lektsiy z dystsypliny “Logistyka” / L. O. Vlasenko. – K. : NUKhT, 2007. – 63 s.
6. Logistyka : navchal'nykh posibnyk / pid red. B. A. Anikina. – M. : INFRA-M, 1997.

7. Nagina E. K. Informatsyonnaya logistika. Teoriya i praktika : uchebno-metodicheskoe posobie dlya vuzov / E. K. Nagina. – Voronezh : Voronezhskiy gosudarstvenn'iy universytet, 2007. – 87 s.
8. Uchebnoe posobie dlya podgotovki k itogovomu mezhdistsyplinarnomu ekzameni professional'noy podgotovki menedzhera / pod obsh. red. V. E. Lankina. – Taganrog : TRTU, 2006.
9. Khraps'ka Ya. S. Derzhavni mekhanizmy zabezpechennya vzayemodiyi gilok vlady na zasadakh informatsiynoi logistyky : avtoref. dys... kandydata nauk z derzhavnogo upravlinnya / Ya. S. Khraps'ka ; Donets'kyy derzhavnyy universytet upravlinnya. – Donets'k, 2007. – 20 s.
10. <http://www.logistike.com/informacionnaya-logistika/>
11. <http://www.dist-cons.ru/modules/logistic/section9.html>
12. <http://www.best-logistic.ru/informationnaya-logistika.htm>

Надіслана/Written: 25.04.2013 р.
Надійшла/Received: 28.04.2013
Рецензент: д.е.н., проф. Г. Г. Савіна